

1

Ομιλία Γιαννάκη Μάτση στο Λονδίνο

Κυρία Ριζοερα

Δεν συνηθίζω Σεβασμιότητα να αναφέρομαι σε επιμνημόσυνους λόγους για τον Κυριάκο Μάτση. Εάν το κάμνω σήμερα είναι διότι ο Κυριάκος με την φιλοσοφημένη του σκέψη, τα ιδεώδη και τα πιστεύω του, τις πράξεις και τη θυσία του, δεν είναι αδελφός μόνο δικός μου, είναι αδελφός όλων μας και το εννοώ πλήρως.

Ακολούθησε μια προδιαγεγραμμένη πορεία για τον ίδιο, πορεία τελειότητας, αγάπης και προσφοράς για το σύνολο, για τον άνθρωπο.

Ήρθε στον κόσμο για να εκπληρώσει την δική του αποστολή. Η απελευθέρωση της Κύπρου από την αποικιοκρατία και η εξάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης παρέμεινε μόνιμος στόχος του.

Η χριστιανική ρήσης "Ουκ ένι Ιουδαίος ή Έλλην δούλος ή ελεύθερος τον καθοδηγεί σε ψυχικό και πνευματικό ύψος με κατάληξη την μεγάλην υπέρβαση της θυσίας στο Δίκωμο.

Θα παραθέσω μερικά μόνον κείμενα του Κυριάκου για να ερμηνεύσω την πορεία και την αποστολή του όπως ο ίδιος τη ζούσε και την εφάρμοζε στα 33 χρόνια της ζωής του.

Θα αναφερθώ μόνο σε ορισμένα δικά του γραπτά κείμενα ⁽⁺⁾ και ~~θα παρουσιάσω τις τοποθετήσεις~~ του και θα παρουσιάσω τρεις διαφορετικές μαρτυρίες για την προσωπικότητά του και το εκτόπισμα του ήρωα από τον πρώην Κυβερνήτη της Κύπρου Sir John Harding, τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Χρίστο Σαρτζετάκη

(+) από τα πορτά που μας ενημερώνουν ότι ~~από το 1944 μέχρι το 1958~~ ^{και τον συνα-}

γνωστό των Κυριάκων στην επαρχία της Κερυνέρας και περισσότερο τομέαρχη της ΕΟΚΑ στη Παρνακά εσωτερική παλιά

2

Προτού ακόμα εγγραφεί το 1948 από τα Ηνωμ. Εθνη
ο χάρτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και

Μεσούντος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου έγραφε το 1944:

μαθητής ακόμα του Γερμ. Αβ/κου

«Ιδού τα δικαιώματα του ανθρώπου:

1. Το δικαίωμα της ζωής. Οι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους μα μπροστά στο νόμο είναι ίσοι. 2. Η προστασία των ανηλίκων. 3. Το καθήκον και η ελευθερία. 4. Το δικαίωμα του να κερδίζεις χρήματα. 5. Το δικαίωμα της παρουσίας. 6. Η ελευθερία της κυκλοφορίας. 7. Το δικαίωμα της εκπαίδευσης. 8. Ελευθερία σκέψεως και λόγου. 9. Ατομική ελευθερία. 10. Προστασία κατά της βίας».

... και συνεχίζει το 1945.

Αγωνίζομαι για το λαό, τον βλέπω αμόρφωτο και θέλω να τον μορφώσω. Τον βλέπω αδικημένο και θέλω να τον δικαιώσω.

Μέσα στο κκεώνα της σημερινής οικονομικής καταστροφής γράφει
σε ανύποπτο χρόνο το 1946:

Ο κυριακός γράφει σε ανύποπτο χρόνο
το 1946 προβληματισμένος για την οικονομική υπερμερική
που κάθε στιγμή απέναντι στον εαυτό του αλλά και εναντι
των συνόλων τούλασιν.

«Προσπαθώ να ξεχωρίσω τις αντιλήψεις για τη στάση που θα πρέπει να κρατά κανείς απέναντι στο σύνολο και βρίσκω πως όχι μόνο από την ιδεολογική της άποψη αλλά και από αυτή την πραγματική αντίληψη καλώς νοουμένων συμφερόντων πρέπει να ακολουθούμε όλοι το «ο καθένας για τον άλλο κι όλοι για το σύνολο». Πίστεψα σε μερικές ηθικές αρχές και εννοώ να τις εφαρμόσω στη ζωή μου».

3
Το 1946 δίνει το έναυσμα για την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης της Κύπρου.

«Στην φοιτητική συγκέντρωση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης δεν παρέλειψα να τονίσω τον πόνο της Κύπρου. Σ' ένα παραλήρημα ακράτητου ενθουσιασμού η ελεύθερη νεολαία της Ελλάδος άφησε την καρδιά της να σκιρτήσει από πόνο για τα αδέρφια της Κύπρου διακηρύσσοντας έντονα ότι ο πολιτισμός ενός λαού ιστορικού πρέπει να γίνει σεβαστός αποδίδοντας στην Κύπρο την Ελευθερία του».

Παράλληλα τονίζει σε άλλο του κείμενο το 1946.

τον αποκηρύττει, παραλήρημα και τον αποκηρύττει τον 1946.

«Να σαι τίμιος στις πολιτικές σου αντιλήψεις που πρέπει να πηγάζουν από την αγάπη προς τον συνάνθρωπο, που συνεπάγεται καλύτερη της Πολιτείας που σαν άμεση συνέπεια έχει την της πατρίδας μερικά και του κόσμου γενικά».

Και υπογραμμίζει:

«Η σημαία για την οποία έδωκα όρκο να υπηρετήσω είναι η ΑΛΗΘΕΙΑ. Θα της μείνω πιστός και θ' αγωνίζομαι για το ΦΩΣ και την ΑΛΗΘΕΙΑ».

στη Θεσσαλονίκη
Το 1950 υποδεχόμενος την Κυπριακή Εθνική Πρεσβεία με τας δέλτους του Δημοψηφίσματος υπογραμμίζει ότι:

«Δυστυχώς από τον ελληνικόν ορίζοντα ελλείπει ο νεφεληγερέρτης νους ενός Βενιζέλου και οι Έλληνες πολιτικοί πιστεύοντες εις τον τόσα επισωρευθέντα κακά επί της Ελλάδος μας μύθον της Αγγλοελληνικής φιλίας δεν τολμούν να θέσουν σθεναρός το κυπριακό ζήτημα» και προφητικά τονίζει «θα έλθει

καποτε η ώρα της δράσεως, τίποτε δεν κερδίζεται χωρίς δικαιοσύνη, και η ελευθερία χωρίς αλήθεια.

4

55 χρόνια από τον θάνατο του ήρωα

Διαφορετική ^{θάνατο} η Κύπρος αν ζούσε ο Κυριάκος Μάτσης

Τρεις σημαντικές μαρτυρίες για την προσωπικότητα και το εκτόπισμα του ήρωα Κυριάκου Μάτση ^{επιταφύονται στο δίομο} όπως καταγράφονται στο ~~δίτομο~~ ^{έργο} του Κλείτου Ιωαννίδη «~~Κυριάκος Μάτσης, ο οραματιστής~~». Η μαρτυρία του πρώην Κυβερνήτη της Κύπρου Sir John Harding, του πρώην Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Χρίστου Σαρτζετάκη και του συναγωνιστή του ήρωα στην Κερύνεια και αργότερα τομεάρχη της ΕΟΚΑ στη Λάρνακα μ. Σωτηράκη Γιαννάκη.

Στρατάρχης Sir John Harding - Πρώην Κυβερνήτης Κύπρου

Κατά τη διάρκεια εκδήλωσης στο πολεμικό Μουσείο στο Λονδίνο τρεις Κύπριοι, που παρευρίσκοντο στην εκδήλωση, οι Δώρος Άλαστος, Ανδρέας Καραγιώργης και Δρ. Όμηρος Χαπίπης είχαν ημίωρη συνομιλία με τον πρώην Κυβερνήτη, Στρατάρχη Sir John Harding (1970).

Διηγείται ο Ανδρέας Καραγιώργης ~~στον Κλείτο Ιωαννίδη~~:

«... Όταν στη συνέχεια ρωτήσαμε τον Κυβερνήτη αν είχε κάποιο τον οποίο εκτιμούσε ιδιαίτερα στην Κύπρο, σκέφτηκε λίγο, τα μάτια του περιστρέφονταν πολύ γρήγορα, και λέει: «Ναι, ο Κυριάκος Μάτσης. Είχα πληροφορίες από την Υπηρεσία Πληροφοριών μας ότι ήταν ένας πολύ σκεπτόμενος, πολύ μορφωμένος, πολύ θετικός και φιλοσοφημένος άνθρωπος. Με βάση τις πληροφορίες αυτές αποφάσισα να τον συναντήσω, όταν μου είπαν ότι είχε συλληφθεί και εκρατείτο στα ανακριτήρια Ομορφίτας. (Γενάρης 1956)

~~Όταν αποφάσισα να τον συναντήσω~~ ^{μου} τον έφεραν, ήταν ταλαιπωρημένος. Εγώ καθόμουν. Του πρόσφερα καρέκλα να καθίσει, αλλά δεν κάθισε. Στάθηκε μπροστά μου, αναγκάστηκα και σηκώθηκα κι εγώ για να του δείξω ότι τον θεωρούσα ως έναν ίσο με μένα συνομιλητή. Οπότε έκατσε κι εκείνος. Του είπα ότι η Κύπρος άξιζε καλύτερη τύχη, ότι πρέπει να βρεθούν άνθρωποι που σκέπτονται και την αγαπούν για να δώσουν μια λύση. Του είπα ότι πρέπει να συνεργαστεί μαζί μας για το καλό της Κύπρου ~~κ.λ.π.~~, και με τρόπο τον άφησα να καταλάβει ότι ο κακός δαίμονας της Κύπρου ήταν για μένα ο Διγενής και μερικοί γύρω από αυτόν που δημιούργησαν όλη αυτή την κατάσταση. Και στη συνέχεια του ζήτησα συνεργασία. ~~Του υποσχέθηκα μάλιστα ότι αν ήταν διατεθειμένος να μας βοηθήσει να εντοπίσουμε αυτούς τους ανθρώπους, δεν θα τους σκοτώναμε, αλλά θα τους αναγκάζαμε να παραδοθούν και να εκδιωχθούν από την Κύπρο.~~ Και τέλος ότι αυτός δεν θα έμενε χωρίς την ανάλογη αμοιβή.

Εκεί στο τραπέζι όπου βρισκόμαστε, ο ένας από τη μια πλευρά κι άλλος από την άλλη, δίπλα βρισκόταν ένα μικρότερο τραπεζάκι, στο οποίο είχαν βάλει ένα καφέ. Είχαμε κι ένα βαλιτσάκι, στο οποίο είχαμε ένα σεβαστό ποσό χρημάτων.

Ο Μάτσης σηκώθηκε απότομα σαν να ήταν ελατήριο, στάθηκε και μου είπε κάτι στα ελληνικά, που δεν κατάλαβα».

5

Ο Δώρος Άλαστος τον ρώτησε: «Ού περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής;». Ο Χάρτινγκ λέει: «Μπορεί, αλλά στη συνέχεια μου είπε στα Αγγλικά ότι δεν πολεμούμε για χρήματα, για δόξα ή για θέσεις, αλλά για την αρετή. Στη συνέχεια θόλωσε το μάτι του Κυριάκου, θύμωσε με βήμα σταθερό «firm and steady» προχώρησε προς τα κρατητήρια ακολουθούμενος από δύο αξιωματικούς. Ο ένας μάλιστα πήγε μέχρι την πόρτα και γύρισε ρωτώντας με τι θα γίνει και το μόνο που τους είπα ήταν να μην τον ενοχλήσετε πλέον. Διέκοψε το διάλογο, γύρισε την πλάτη του προς εμένα και χωρίς να χαιρετήσει έφυγε...»

↓ γρήγορο χαρτί

Χρίστος Σαρτζετάκης – πρώην Πρόεδρος Ελληνικής Δημοκρατίας

υπογραφή

«...Ο Κυριάκος Μάτσης ήταν για μας τους φοιτητές της Θεσσαλονίκης, ο αδιαμφισβήτητος αρχηγός. Εξέπεμπε εθνική φλόγα. Ήτο απαράμιλλος ρήτωρ. Τη δυνατότητά του τη γνωρίσαμε όχι μόνο στους εθνικούς εορτασμούς, αλλά κυρίως κατά τις εξορμήσεις μας στα σύνορα και στις γραμμές του «μετώπου». Ήταν γεωπόνος και ήμασταν νομικοί. Φοιτητές δηλαδή όλοι. Είχαμε μια οργάνωση εθνικής διαφώτισης και συμπαραστάσεως προς το μαχόμενο κατά του κομμουνισμού στρατό μας. Και τρέχαμε παντού. Αρχηγός και πρώτος ήταν ο Κυριάκος, ο «φλογερός» Κύπριος. Οι αξιωματικοί παρέτασαν τους στρατιώτες για να ακούσουν αυτόν τον μοναδικό εθνικό ιεροκήρυκα.

Αφού τέλειωσε τις σπουδές του, έφυγε για την Κύπρο. Δεν τον είδα έκτοτε και δεν τον άκουσα. Άκουσα το ηρωικό τέλος του και τον τρόπο του θανάτου του, το Νοέμβριο του 1958. Σκέφθηκα ότι ήταν η φυσικότερη κατάληξη της ζωής του, γιατί ο Μάτσης ήταν δέκα χρόνια πριν προετοιμασμένος να πεθάνει για την Πατρίδα. Ύστερα πληροφορήθηκα τα της δράσεώς του στην ΕΟΚΑ και πιο ύστερα ήλθα σε επαφή με τα θαυμάσια πνευματικά κατάλοιπά του»

↑ με καμίζι αλαμπουδία δώ Προεδρικό Μέγαρο

Τα πιο πάνω αποτελούν μέρος από την αφήγηση του κ. Σαρτζετάκη προς τον Σπύρο Παπαγεωργίου όπως αφηγήθηκε στον Κλείτο Ιωαννίδη, όταν ήταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ήταν πρωινό, όπως γράφει ο συγγραφέας, όταν πήρε τηλεφώνημα που τον καλούσε στο Προεδρικό Μέγαρο, τα άλλοτε Βασιλικά Ανάκτορα. Αυθημερόν. Απορημένος για το αντικείμενο της προσκλήσεως, προσήλθε το μεσημέρι και οδηγήθηκε στο προεδρικό γραφείο. Οι απορίες λύθηκαν αμέσως. Μετά τα τρέχοντα περί Κύπρου και Ελλάδος, η συζήτηση πήγε στον Κυριάκο Μάτση. Στην πραγματικότητα ήταν ένας μακρύς και συγκινητικός μονόλογος του Προέδρου για τον ήρωα. Ζητούσε, πού και πού, κάποια συμπλήρωση από τον συγγραφέα, που δεν ήταν έτοιμος να την προσφέρει. Περνούσε η ώρα, το προσωπικό της Προεδρίας έπρεπε να σχολάσει, ο συνομιλητής του Προέδρου προσπαθούσε με τρόπο να δώσει τέλος στη συζήτηση και να σηκωθεί, αλλά ο κ. Σαρτζετάκης συνέχιζε λέγοντας: «Ήταν μεγάλο παλληκάρι ο Μάτσης», είπε, σε μια στιγμή με λυγμό και δάκρυσε. Και δεν ήταν μόνος...»

ημουν

Επ. Αμφοκ.

Σωτηράκης Γιαννάκης - Συναγωνιστής

του κ. Δίν. επαρκία των κερμάτων

«... Όμως ξέχασα προηγουμένως να αναφέρω κάτι ουσιώδες, που αφορούσε τον Κυριάκο. Εκείνες τις ατέλειωτες ώρες της μοναξιάς, ο Κυριάκος είχε ένα δικό του τρόπο να σε κάνει να μη νιώθεις τη μοναξιά, αν και ήσουν μόνο εσύ κι εκείνος.

Ανέπτυξε ορισμένες απόψεις που πίστευε και που πολλές φορές μου έλεγε τα εξής: «Άκου, Σωτηράκη, αυτό τον εχθρό (Άγγλους) μην τον φοβάσαι. Πόσους θα σκοτώσουν; Δεν μπορούν να σκοτώσουν όλο τον Κυπριακό Ελληνισμό, ούτε και το πνεύμα του Αγώνα. Αυτούς λοιπόν μην τους φοβάσαι, θα τους νικήσουμε. Εκείνο που με ανησυχεί, Σωτηράκη, (μίλησε προφητικά ο Κυριάκος), είναι εμάς τους ίδιους, τους εαυτούς μας, μετά τον Αγώνα. Αυτό να φοβόμαστε, τους εαυτούς μας, με τις φιλοδοξίες και τους εγωισμούς μας».

Ο Κυριάκος Μάτσης ήταν γνώστης της Ελληνικής Ιστορίας. «Εάν μισούνται ανάμεσά τους, δεν τους πρέπει ελευθερία», μου έλεγε. Μάλιστα, μου το είπε δέκα φορές. Κάποιος μπορεί να γράψει βιβλίο για τον Κυριάκο, φτάνει να τον ένιωθε και να τον μελετούσε. Αν δεν τον ένιωθες, θα νόμιζες πως ήταν όπως όλοι οι άνθρωποι. Γνωρίζοντάς τον από κοντά και την προσφορά του στον απελευθερωτικό Αγώνα, πιστεύω πως αν ζούσε, όλα αυτά τα δεινά ίσως να μην μας εύρισκαν. Είχε την προσωπικότητα και το ανάστημα για να επιβληθεί. Όλοι θα τον δεχόντουσαν όπως ήταν στην πραγματικότητα, ένα άτομο με βάθος, ανθρωπιά, αγνή ιδεολογία. Επομένως, πιστεύω ότι και τους αρχηγούς μας θα μπορούσε να επηρεάσει για το καλό του τόπου. Δυστυχώς μετά το 1960, ξαφνικά ξεκίνησαν τα πείσματα, τα πάθη, οι εγωισμοί, οι φιλοδοξίες, οι έντονες αντιπαραθέσεις. Χάσαμε τη λευτεριά μας με τον αλληλοσπαραγμό. Αν ζούσε ο Μάτσης, θα προσπαθούσε και ίσως θα πετύχαινε να τον αποτρέψει.

Ο Μάτσης είχε ένα πανανθρώπινο χαρακτήρα. Μιλούσε για την Ένωση της Ευρώπης. Μιλούσε για παγκόσμια κοινωνία και πώς την έβλεπε. Στις συζητήσεις μας μου έλεγε πάντοτε: «Σωτήρη, δεν πρέπει να υπάρχει αυτός ο φανατισμός. Όλοι οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί και δικαιούνται να είναι μαύροι, λευκοί, κίτρινοι, μωαμεθανοί, χριστιανοί, δικαιούνται τα δικά τους πιστεύω. Δικαιούνται να είναι ελεύθεροι και εμείς για την ελευθερία αγωνιζόμαστε. Όλοι οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί, αλλά πρέπει να είναι ίσοι».

Όλα αυτά για τα οποία μιλούμε σήμερα, ο Μάτσης τα έλεγε το 1955. Δεν είναι μεγάλα λόγια αυτά. Είναι η πραγματικότητα. Ούτε και είναι εύκολο να τον περιγράψει κανείς. Εκείνη η ικανότητα που ζωγραφιζόταν στο πρόσωπό του, η έκφρασή του, ήταν κάτι εντελώς διαφορετικό από τους άλλους ανθρώπους. Δεν ήταν τυχαίος άνθρωπος, όπως δεν ήταν τυχαίο και το τέλος του. Δεν είναι εύκολο να αποφασίσεις τον θάνατό σου. Με δική σου εκλογή να πεθαίνεις. Σε μια ενέδρα αν σε βρει η σφαίρα και πέσεις, είναι διαφορετικό. Ενώ στην περίπτωση του Κυριάκου ήταν θέμα επιλογής: αν θέλω ζω, αν θέλω πεθαίνω.

Το άκουσμα του θανάτου του ήταν συγκλονιστικό, κάτι που δεν περίμενα, γιατί τον Κυριάκο τον έβλεπα μετά τον Αγώνα. Τον έβλεπα να προσφέρει πολύ περισσότερα μετά τον Αγώνα. Και τονίζω και πάλι ότι, αν ζούσε ο Κυριάκος, ίσως να μη μας εύρισκαν τόσα δεινά...»

7

Το 1958 γράφει:

Διέβαμ μικρόν άποσπαφι
απο το τελευταιο γραστο και
κειμενο που διαμκε σε αναμονη των
ενα μηνω παρα ημερα
«Πάνω στο γράμμα σου στάθηκα για πολύ αγαπητέ μου. ^{στο}
^{δικωμο}

Ένα κομμάτι της ζωής που τραβά το δρόμο της ζωντανά και σκληρά, είναι κι αυτό. Στην πορεία της τίποτε δεν μπορεί να αντισταθεί, ούτε και εμείς οι ίδιοι. Δεν είναι αντίπαλοι το κορμί (η ύλη) και το πνεύμα όσο κι αν το όνειρο μιας ήσυχης ζωής μπορεί να μας κάμει να πιστέψουμε. Το πνεύμα στέκει παντού και πάντοτε κυρίαρχο και για τους άσημους της ζωής και για τους ξέχωρους.

Όμως, για την γη θα σου μιλήσω τώρα, αγαπητέ. Την γη που κρύβει μέσα της το πιο μεγάλο μυστικό και μαζί το πιο ωραίο «Τη γοητεία που δίνει η δύναμη της ύλης της στο πνεύμα των όντων της.» Τίποτε δεν με έδεσε πιο πολύ από τούτο το δεσμό.

Δεν με νοιάζει αν αυτός που θα χαρεί την αγαλλίαση του συνδέσμου της ύλης Γης με το πνεύμα Γη θα σταθεί μόνο στα οφέλη που προσπορίζεται η υλική πλευρά, ή έχει την δύναμη να νιώσει πέρα για πέρα τη χαρά της εξάρσης που χαρίζει η πνευματική. Απλούστατα ο ένας ζει πιο πλατιά, πιο θεϊκά (αν το δέχεσαι) μια κατάσταση της οποίας ο άλλος αδράχνει μόνο ελάχιστες πτυχές. Όμως ζουν και οι δύο. Ζουν αληθινά, ζωντανά, σκληρά και χαίρονται ο καθένας με τον δικό του τρόπο.

Όμως να αγωνιστεί πρέπει ο καθένας. Να πλάσει ο ίδιος κάτι και με το κορμί, με την καρδιά, με το πνεύμα, με το γέλιο να το χαίρετε.

Μακαρισμένοι αυτοί που δρόμους πρωτανοίγουν. Ευλογημένοι αυτοί που τους ακολουθούν.

Να γιατί δεν νοιάζομαι αν τη γη αυτή τη ζουν Τούρκοι, για Έλληνες, Εβραίοι για ..... Εκείνο που έχει αξία είναι να τη ζουν αυτοί που την ποτίζουν με τον ιδρώτα τους και να περπατούν πάνω της ελεύθεροι, διαφεντευτές της, κυρίαρχοι της. Ν'αναπνέουν περήφανοι τον αέρα της που να ναι αέρας δροσιάς, ομορφιάς, λεβεντοσύνης. Όχι πνίκτης .....»

8

subject ..... date ..... page .....

φρεσκοκας απο ^{το κεντρο γυμνασίου} στην κερκυρα για να παει στο
Δικαστηριο το υδρόμετρο της 1958 και ενοχλησε
την για Μαρια Βικτωριδου ^{πυροσβεστικη} τη ρωτησε

Ποσων χρονων ηταν ο Χριστος - Ισα Μαρια
στα Βαλκάνια.

Τριαντα τριων χρονων τα αραβι

και ο κυριακος αραβι

εφδασα στο τρυφον

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΡΑΒΗ

9

↑ πάνω από το περιεχόμενο των Δικτύων

Ο Λοχίας του Τμήματος Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων (αρ. 442) Σαλίμ Γιαβούζ άκουσε όλο τον διάλογο μεταξύ του Κυριάκου Μάτση και του μεταφραστή, και κατέθεσε αργότερα: *σὺ θανατική ανακριση*

Άκουσα τον μεταφραστή να λέει στα ελληνικά: “Μάτση, Μάτση πιάστηκες στο κρησφύγετο. Δεν υπάρχει πιθανότητα να δραπετεύσεις. Παραδώσου”.

Στη συνέχεια άκουσα μια βαριά φωνή που φαινόταν ότι ερχόταν κάτω από το δάπεδο, να απαντά στα ελληνικά: “Δεν παραδίδομαι”.

Ο μεταφραστής στη συνέχεια ρώτησε: “Πόσοι είστε εκεί κάτω;”

και η φωνή απάντησε: “Τρεις”.

Ο μεταφραστής ακολούθως ρώτησε: “πόσα όπλα έχετε μαζί σας;”

και η φωνή απάντησε: “Δύο”.

Ο μεταφραστής ρώτησε: “Έχετε βόμβες;”

και η φωνή απάντησε: “Έχουμε βόμβες”.

Ο μεταφραστής είπε στη συνέχεια: “Ελάτε ένας, ένας, άοπλοι και παραδοθείτε”.

Η φωνή απάντησε: “Δύο πρόσωπα έρχονται άοπλα - μήν τους πυροβολήσετε”.

Ο μεταφραστής ρώτησε: “Εσύ τί θα κάμεις;”.

Η φωνή απάντησε: “Θα δω τί θα κάνω με τον εαυτό μου. Εάν δεν θέλετε να πολεμήσετε, είναι καλύτερα να φύγετε από το δωμάτιο”.

Αν δε βρω δε βρω πυροβολω

Το ερωτήμα που προβάλλει μοναχά προς υγείας μας.

Ποσο διαδύκαρε άξιοι ού χρονία που η γραμμή
μετα την ακταρτησαν / να γίνωμεν και να
βελτιώσωμεν την εγκεδερία που με δύσταν
της ίδίας της που των μας εκταρτομηταν
οι αγωνιστές της εγκεδερίας

Οι διαπιδνώσεις είναι δύστυχως ολιγοεξ
Λαλή και παραγέρψεις, γιγοβοζίες και διαυθορία
εκυριαρχησαν και μας παρεσείραν ού
ερεος των ζώνων σφύρορτων με
τραφική κατεμυζία την / Τουρκική / ετ οβουνη
και την σκίχυομένη κατοχή

Και οι περιπέτες μας μέλα και την
οικοοφική μας κατάρρσηση σκεχι-
γούλαι αλομωτητες

11

επισημοποιήσαμε συνδυασμό χειρουργικών επεμβάσεων
 και φαρμακωτικές επεμβάσεις
 αξιοποιώντας ~~επισημοποιώντας~~ ^{επισημοποιώντας} τοις σημαντικότεροι
 μας πόρους και τα 600 δις. δολ. των ~~επισημο-~~
~~ποιώντας~~ ^{φαρμακωτικών} των ηγμένων που η ίδια περυσινή
 μας επεμβάσεις / και για προνομιούχους
 την κυρ. Αντιφωσφωρίνη διενδοκίλια
 στον βασικό μας στόχο διενδοκίλια
 και προνομιούχους τις ~~επισημοποιώντας~~
 αρχές και αξίες. Με νέα επισημοποιώντας
 εποχή μπορεί να ανασταθύνει για τον γαϊόνη

Για να επισημοποιώντας ^{οφείλει} επισημοποιώντας να έρθει
 στην προσοχή και κομψότητα
 αψυχρής ~~και αντιπαρονομιούχους~~
 να αγωνισθείμε με άνομιους στην κορυφή
 για να μην

Είναι προς το συμφέρον και των
 Τ/κωρ ^{απαιτητικών} να αντικαταστήσει μαζί
 μας για να εξαρραξίσουν και να
 δικών της μητρών και προνομιούχους

Εάν επισημοποιώντας ανόμιους ή κίερος
 μπορεί εξεζητικά να ανόμιους παραδειγμα
 προς μητρών και όχι παραδειγμα προς
 ανόμιους

Ένα ερευνητικό πρόβλημα αποτελεί το ερώτημα

Ποσο άξια διαθέτουμε στα 53 χρόνια που περάσαν να αξιοποιήσουμε την δυναμική των πηγών μας προς όφελος όλων των κομμάτων κατοίκων της Κύπρου και να παρέχουμε μια λύση ευχάριστη

Το ερευνητικό πρόβλημα ^{ποσο} διαθέτουμε ως αξία η οποία η οποία διαθέτουμε άξια να κάνουμε να αξιοποιήσουμε την ενέργεια που με δυναμική την ίδια την χώρα τα ^{προσυνάγει της εξουσίας} μας επιτυχημένα.

Οι δραστηριότητες είναι διαθέσιμες διβερές. ^{ενός ή και των Ανταρτών και ηγεσία} Άλλα που παρέχονται, φιλοδοξία και διαμόρφωση ^{εξουσίας} εκκρεμάσεων και μια παρέμβαση σε ^{ένος} των ζωνών οφειλόμενων με τραπεζική κατάσταση την Τουρκική ή βοοειδή και την ουσιοκρατική καλοχία.

Και οι περιπτώσεις μας ^{κατά καιρούς} ~~τα~~ τα οικονομικά μας καταρρέουν συνεχόμενα αβεβαιότητες

Υπάρχει όμως η λύση 'ρίγος'.

Εάν αξιοποιήσουμε σωστά τα γεωγραφικά μας πόδια και τα 600 δυσκολότερα ^{στην} ~~την~~ πόδια που η δαμά προοίμια μας εχάρων και εάν διεκδικήσουμε γόνιμη ευρωπαική αρχών και τη διεκδικήσικαιον μπορούμε

Ομιλία Γιαννάκη Μάτση στο Λονδίνο

Δεν συνηθίζω Σεβασμιότητα να αναφέρομαι σε επιμνημόσυνους λόγους για τον Κυριάκο Μάτση. Εάν το κάμνω σήμερα είναι διότι ο Κυριάκος με την φιλοσοφημένη του σκέψη, τα ιδεώδη και τα πιστεύω του, τις πράξεις και τη θυσία του, δεν είναι αδελφός μόνο δικός μου, είναι αδελφός όλων μας και το εννοώ πλήρως.

Ακολούθησε μια προδιαγεγραμμένη πορεία για τον ίδιο, πορεία τελειότητας, αγάπης και προσφοράς για το σύνολο, για τον άνθρωπο.

Ήρθε στον κόσμο για να εκπληρώσει την δική του αποστολή. Η απελευθέρωση της Κύπρου από την αποικιοκρατία και η εξάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης παρέμεινε μόνιμος στόχος του.

Η χριστιανική ρήσης "Ουκ έτι Ιουδαίος ή Έλλην δούλος ή ελεύθερος τον καθοδηγεί σε ψυχικό και πνευματικό ύψος με κατάληξη την μεγάλην υπέρβαση της θυσίας στο Δίκωμο.

Θα παραθέσω μερικά μόνον κείμενα του Κυριάκου για να ερμηνεύσω την πορεία και την αποστολή του όπως ο ίδιος τη ζούσε και την εφάρμοζε στα 33 χρόνια της ζωής του.

Θα αναφερθώ μόνο σε ορισμένα δικά του γραπτά κείμενα και θα παρουσιάσω τις τοποθετήσεις του και θα παρουσιάσω τρεις διαφορετικές μαρτυρίες για την προσωπικότητά του και το εκτόπισμα του ήρωα από τον πρώην Κυβερνήτη της Κύπρου Sir John Harding, τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Χρίστο Σαρτζετάκη

και τον συναγωνιστή του Κυριάκου στην Κερύνεια κι αργότερα
Τομεάρχη της ΕΟΚΑ στη Λάρνακα Σωτήρη Γιαννάκη.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

Μεσούντος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου έγραφε το 1944:

«Ιδού τα δικαιώματα του ανθρώπου:

1. Το δικαίωμα της ζωής. Οι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους μα μπροστά στο νόμο είναι ίσοι. 2. Η προστασία των ανηλίκων. 3. Το καθήκον και η ελευθερία. 4. Το δικαίωμα του να κερδίζεις χρήματα. 5. Το δικαίωμα της περιουσίας. 6. Η ελευθερία της κυκλοφορίας. 7. Το δικαίωμα της εκπαίδευσης. 8. Ελευθερία σκέψης και λόγου. 9. Ατομική ελευθερία. 10. Προστασία κατά της βίας».

... και συνεχίζει το 1945.

Αγωνίζομαι για το λαό, τον βλέπω αμόρφωτο και θέλω να τον μορφώσω. Τον βλέπω αδικημένο και θέλω να τον δικαιώσω.

Μέσα στο κυκεώνα της σημερινής οικονομικής καταστροφής γράφει σε ανύποπτο χρόνο το 1946:

«Προσπαθώ να ξεχωρίσω τις αντιλήψεις για τη στάση που θα πρέπει να κρατά κανείς απέναντι στο σύνολο και βρίσκω πως όχι μόνο από την ιδεολογική της άποψη αλλά και από αυτή την πραγματική αντίληψη καλώς νοουμένων συμφερόντων πρέπει να ακολουθούμε όλοι το «ο καθένας για τον άλλο κι όλοι για το σύνολο». Πίστεψα σε μερικές ηθικές αρχές και εννοώ να τις εφαρμόσω στη ζωή μου».

Το 1946 δίνει το έναυσμα για την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης της Κύπρου.

«Στην φοιτητική συγκέντρωση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης δεν παρέλειψα να τονίσω τον πόνο της Κύπρου. Σ' ένα παραλήρημα ακράτητου ενθουσιασμού η ελεύθερη νεολαία της Ελλάδος άφησε την καρδιά της να σκιρτήσει από πόνο για τα αδέρφια της Κύπρου διακηρύσσοντας έντονα ότι ο πολιτισμός ενός λαού ιστορικού πρέπει να γίνει σεβαστός αποδίδοντας στην Κύπρο την Ελευθερία του».

Παράλληλα τονίζει σε άλλο του κείμενο το 1946.

«Να σαι τίμιος στις πολιτικές σου αντιλήψεις που πρέπει να πηγάζουν από την αγάπη προς τον συνάνθρωπο, που συνεπάγεται καλύτερη της Πολιτείας που σαν άμεση συνέπεια έχει την της πατρίδας μερικά και του κόσμου γενικά».

Και υπογραμμίζει:

«Η σημαία για την οποία έδωκα όρκο να υπηρετήσω είναι η ΑΛΗΘΕΙΑ. Θα της μείνω πιστός και θ' αγωνίζομαι για το ΦΩΣ και την ΑΛΗΘΕΙΑ».

Το 1950 υποδεχόμενος την Κυπριακή Εθνική Πρεσβεία με τας δέλτους του Δημοψηφίσματος υπογραμμίζει ότι:

«Δυστυχώς από τον ελληνικόν ορίζοντα ελλείπει ο νεφεληγερέτης νους ενός Βενιζέλου και οι Έλληνες πολιτικοί πιστεύοντες εις τον τόσα επισωρευθέντα κακά επί της Ελλάδος μας μύθον της Αγγλοελληνικής φιλίας δεν τολμούν να θέσουν σθεναρός το κυπριακό ζήτημα» και προφητικά τονίζει «θα έλθει

κάποτε η ώρα της δράσεως, τίποτε δεν κερδίζεται χωρίς θυσίες
και η ελευθερία χωρίς αίμα».

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

Γράφει από τα Κρατητήρια Κοκκινότριμιθιάς τον Ιούλιο του 1956 σε κουμπάρο του στη Θεσσαλονίκη:

«... Αν στην πραγματικότητα υπάρχει Θεός, σαν ποιος τάχα να είναι αυτός και σαν τι να εκπροσωπεί. Μην μου πείτε πως μιλώ με ασέβεια, κάθε άλλο. Πνεύμα ο Θεός και αυτό το πνεύμα δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο από το πνεύμα του καλού, το πνεύμα του δίκαιου, το πνεύμα του αληθινού, το πνεύμα που γεννά τα έργα τα μεγάλα, τους στοχασμούς τους ξεχωριστούς, τις θυσίες για το σύνολο. Και αν προχωρήσουμε πιο θαρρετά, θα πρέπει να μην διαμφισβητήσουμε πως κάθε άνθρωπος που έχει μέσα του τις αρχές αυτού του Πνεύματος και δίνεται για αυτές, έχει παράλληλα μέσα του και κάτι το θεϊκό, είναι ένας Απόστολος αυτού του Θεού, είναι ένας μικρός Θεός. Δεν νομίζω, το επαναλαμβάνω πως γράφοντας τούτα τα λόγια, ασεβώ.

Πιστεύω πως έτσι είναι η πραγματικότητα. Έτσι τον βλέπω τον Θεό. Σαν μια μικρογραφία στον άνθρωπο, που έχει ή πλησιάζει τα προτερήματα που θέλει να έχουμε μια θρησκεία, όποια και αν είναι. Ναι, όποια και αν είναι, γιατί αυτές οι αρχές είναι πανανθρώπινες, και όλοι οι άνθρωποι είμαστε μια ζύμη, ένα φύραμα, τον ίδιο οργανισμό έχουμε, τον ίδιο αέρα αναπνέουμε, το ίδιο νερό πίνουμε, τις ίδιες τροφές χρησιμοποιούμε, την ίδια ψυχική αρετή μπορεί να αποκτήσουμε με την κατάλληλη καλλιέργεια. Και είμαστε στο κάτω κάτω κατ'εικόνα και ομοίωση Αυτού, και έχουμε το ίδιο «πνεύμα».

«Όλοι πιστεύουμε πως έχουμε δίκαιο. Είτε γιατί βλέπουμε πολύ κοντά σαν άτομα κι όλοι μαζί σαν οικογένεια, σαν ομάδα, σαν λαός, συνειδητά ή ασυνείδητα. Κι αν δεν έχουμε, θα προσπαθήσουμε να βρούμε για να το ταιριάξουμε ύστερα με μια φωνή που πλανιέται μέσα μας και που το λέγουμε συνείδηση, και να δώσουμε στην τελευταία μια νιρβάνα μακαριότητας.

Αν είναι αληθινή για ψεύτικη δεν νοιαζόμαστε. Φτάνει που πιστέψαμε πως... έχουμε δίκαιο. Πιο πέρα όμως από αυτό μια αμφιβολία ταραίζει το ανθρώπινο μυαλό. Τι είναι αυτό που μας κάνει να πιστεύουμε ότι έχουμε δίκαιο; Άραγε η πίστις σε μια ηθική τελειότητα; Και άραγε εκεί οδηγούμαστε σιγά μα σταθεράς - ΟΛΟΙ ΕΧΟΥΜΕ ... ΔΙΚΑΙΟ»

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Άκουσα τον μεταφραστή να φωνάζει στα Ελληνικά:

« Μάτση, Μάτση πιάστηκες στο κρησφύγετο. Δεν υπάρχει πιθανότητα να δραπετεύσεις. Παραδόσου.»

Στη συνέχεια άκουσα μια βαριά φωνή που φαινόταν ότι ερχόταν κάτω από το δάπεδο, να απαντά στα Ελληνικά:

«Δεν παραδίδομαι».

Ο μεταφραστής στη συνέχεια ρώτησε:

«Πόσοι άνδρες είστε εκεί κάτω»;

και η φωνή απάντησε:

«Τρεις»

Ο μεταφραστής ακολούθως ρώτησε:

« Πόσα όπλα έχετε μαζί σας»;

Και η φωνή απάντησε:

«Δύο»

Ο μεταφραστής ρώτησε:

«Έχετε βόμβες»;

Και η φωνή απάντησε:

«Έχουμε βόμβες».

Ο μεταφραστής είπε στην συνέχεια:

«Έλάτε ένας, ένας, άοπλοι και παραδοθείτε».

Η φωνή απάντησε:

«Δύο πρόσωπα έρχονται άοπλα μην τους πυροβολήσετε»

Ο μεταφραστής ρώτησε:

«Εσύ τι θα κάμεις»;

Η φωνή απάντησε:

«Σκέφτομαι τι θα κάμω με τον εαυτό μου. Εάν δεν θέλετε να πολεμήσετε είναι καλύτερα να φύγετε από το δωμάτιο».

Και πρόσθεσε:

«Αν θα βγω, θα βγω πυροβολώντας».

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΙ